

B.R.S. Semester - 5 (CBCS) Examination

Oct/Nov - 2025 (NEW COURSE)

F-11 Hindi Literature & Language Correction(Foundation-11)

Time: 2:30 Hours

Marks:70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- प्रश्न- १ सूचनानुसार उत्तर दीजिए । (१४)
- (१) जिसके पाणि में वज्र है- शब्द समूह के लिए एक शब्द दीजिए ।
 - (२) जिसकी आशा न की गई हो- शब्द समूह के लिए एक शब्द दीजिए ।
 - (३) चार राहों का समूह – शब्द समूह के लिए एक शब्द दीजिए ।
 - (४) 'अग्रज' शब्द का विरुद्धार्थी शब्द दीजिए ।
 - (५) 'संकर' शब्द किसे कहते हैं?
 - (६) अनुवाद की एक उपयोगिता लिखिए ।
 - (७) 'हडताल' शब्द किस भाषा से हिंदी में आया है?
 - (८) 'कर्ण' शब्द तत्सम है या तद्भव?
 - (९) अल्पज्ञ- शब्द का विरुद्धार्थी शब्द दीजिए ।
 - (१०) निशा- शब्द का विरुद्धार्थी शब्द दीजिए ।
 - (११) भांगडा- शब्द किस भाषा का है?
 - (१२) तत्सम शब्द- किसे कहते हैं?
 - (१३) तद्भव शब्द का एक उदाहरण दीजिए ।
 - (१४) अच्छे पत्र की एक विशेषता लिखिए ।
- प्रश्न- २ अनुवाद की उपयोगिता पर प्रकाश डालिए । (१४)
- अथवा
- प्रश्न- २ अच्छे पत्र की विशेषताओं की विस्तृत चर्चा कीजिए ।
- प्रश्न- ३ निम्नांकित में से किन्हीं दो पर टिप्पणी लिखिए । (१४)
- (१) अनुवाद के प्रमुख गुण ।
 - (२) अनुवाद की परिभाषा एवं अर्थ ।
 - (३) संपादक के नाम पत्र ।
 - (४) नौकरी हेतु आवेदन पत्र ।
- प्रश्न- ४ हिंदी शब्द समूह पर विस्तृत निबंध लिखिए । (१४)
- अथवा
- प्रश्न- ४ साहित्य के प्रमुख उद्देश्य पर प्रकाश डालिए ।
- प्रश्न- ५ निम्नांकित परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए । (१४)
- "ભણતરમાં અક્ષર સારા લખવાની જરૂર નથી એવા ખોટો ખ્યાલ મારામાં ક્યાંથી આવ્યો એ હું જાણતો નથી. પણ છેક વિલાયત જતાં લગી રહ્યો. પછી અને મુખ્યત્વે કરીને દક્ષિણ આફ્રિકામાં, જ્યાં વકીલોના અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં જન્મેલા ને ભણેલા નવયુવકોના મોતીના દાણા જેવા અક્ષરો જોયા ત્યારે, હું લજવાયો ને પસ્તાયો. મેં જોયું કે નઠારા અક્ષર એ અધૂરી કેળવણીની નિશાની ગણાવી જોઈએ. મેં મારા અક્ષર પાછળથી સુધારવા પ્રયત્ન કર્યો, પણ પાકે ઘડે કાંઠા ચડે? જુવાનીમાં જેની મેં અવગણના કરી તે હું આજ લગી નથી જ કરી શક્યો. દરેક નવયુવક અને યુવતી મારા દાખલાથી છેતે ને સમજે કે સારા અક્ષર એ વિદ્યાનું આવશ્યક અંગ છે. સારા અક્ષર શીખવાને સારું ચિત્રકળા આવશ્યક છે. હું તો એવા અભિપ્રાય ઉપર પહોંચ્યો છું કે બાળકોને ચિત્રકળા પ્રથમ શીખવવી જોઈએ. જેમ પક્ષીઓ, વસ્તુઓ વગેરેને જોઈ બાળક તેને યાદ રાખી સહેજે ઓળખે છે તેમજ અક્ષર ઓળખતાં શીખે, ને જ્યારે ચિત્રકળા શીખી ચિત્રો વગેરે કાઢતાં શીખે ત્યારે અક્ષર કાઢતાં શીખે તો તેના અક્ષર છાપેલ જેવા થાય".
